

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Theophilo œconomo &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

POENITENTIA ET REVOCATIO AD DOMI-

NVM NOSTRVM IESVM CHRISTVM, QVAE FACTA
 est à quodam œconomo nomine Theophilo, Ecclesie Orientalis regionis, nomine Adana,
 per intercessionem sanctissimæ & gloriosissimæ Dei parentis, semper virginis Ma-
 ria: ex Simeone Metaphraсте, sed authore Eutychno, huius
 Theophili ministro.

ACCIDIT illo tempore, priusquam fieret incurſio im-
 priorum & ſcelerorum Perſarum in rempublicam Ro-
 manorum, vt in vna ciuitate, nomine Adana, ſecundæ Ci-
 licum prouinciæ, eſſet œconomus in ſanctiſſima Dei ca-
 tholica eccleſia, nomine Theophilus. Qui œconomus
 pulchrè admodum & diuinè diſpenſans res omnes & lo-
 ca, quæ pertinebant ad hanc ſanctiſſimam eccleſiam, gre-
 gem quoquè Chriſti paſcebat in magna quiete, moderati-
 one & ſanctitate, vt deceterò ſanctiſſimus quoq; Epiſco-
 pus huius eccleſiæ in ipſo valdè requieſceret, ad omnem
 eius adminiſtrationem & actionem & vniuerſæ eius Chri-
 ſti amantiſ civitatis. Et vt ſemel dicam, non ſolùm Epiſcopus, ſed etiam omnes reliqui,
 à magno eorum uſque ad paruum, ei agebant gratias. Orphanis enim & viduis & pau-
 peribus abundè & copioſè ſuppeditabat, quæ erant neceſſaria, & maximè quos ſciebat
 à ſuis bonis excidiſſe. Cùm hæc ergò ita ſe haberent, viſum eſt Dei voluntati, vt ſan-
 ctiſſimus illius civitatis epiſcopus ſine vitæ potiretur. Qua de cauſa Chriſti amantes
 clerici ſimul cum ciuibus totius civitatis acerrimo incitati deſiderio ad germanã eius
 in Chriſto charitatem, quinetiam intuentes ad viri ſufficientiam, omnes cõmuni con-
 ſilio eligunt ipſum valdè pium Oeconomum in Epiſcopum, mittentes ſtatim in ſuam
 Metropolim electionem, quæ ab ipſis facta fuerat. Quam cùm accepſſet Metropolita-
 nus, vt qui res eius iam præſcires, ceſſit eorum petitioni: & mittens adduxit prædi-
 ctum Oeconomum, vt eum ordinaret Epiſcopum in prædicta ſancta Eccleſia. Et pri-
 mum quidem acceptis literis, quæ ad ipſum miſſæ fuerant à ſanctiſſimo Metropolita-
 no, & iubebant eum venire in metropolim, nolebat venire, omnes rogãs & ſupplicans,
 nè ipſe fieret Epiſcopus, ſufficere ſibi dicens, quòd eſſet Oeconomus: huic turbæ re-
 ſpondens, ſe non eſſe ſede dignum. Turba autem inſtante & rogante, & ijs qui propter
 ipſum miſſi fuerant, eis non parentem, vi & manu abduxerunt ad dictam Metropolim.
 Quæ cùm beatiffimus accepſſet Metropolitanus, & valdè fuiſſet lætatus, voluit ipſum
 ordinare Epiſcopum. Prædictus verò Oeconomus ſe humili abijciens, rogabat Metro-
 politanum, nè quid tale in eum procederet, clamans & dicens: Sum indignus epiſcopa-
 tu, & ſcio mea peccata. Et cùm aliquot horas iacuiſſet ad pedes Metropolitanani, tres di-
 es ei dedit ad deliberandum, vt perſuaderetur ordinari Epiſcopus. Poſt tres autem dies,
 rursus eum accerſit, & coepit eum adhortari & rogare, vt ſuſciperet dignitatem Epi-
 ſcopatus: Laudans etiam eius ſufficientiam & caſtitem, exiſtimabatur enim eſſe ho-
 mo valdè continens. Sed nihil proficiebat. Perſiſtebat enim dictus Oeconomus cla-
 mans & dicens, ſe non eſſe ſede dignum.

Cùm ergò vidiffet ſanctiſſimus Metropolitanus tantam eius conſtantiam & perfe-
 uerantiam, nè perſuaderetur fieri Epiſcopus, illum quidem ſuit: alium autem præfi-
 cit, quem ſede ſciebat eſſe dignum: & cùm eum ordinãſſet, dat Epiſcopum in dicta ci-
 uitate, ei quoquè tradito beatiſſimo Oconomo Theophilo ad ſuum munus Oeconomi-
 cæ. Et cùm ipſi veniſſent in prædictam ciuitatem cum Epiſcopo, qui fuerat ordina-
 tus, quidam inimicè & maleuolè zelo moti ſatanico aduerſus ſæpè nominatum Oeco-
 nomum, inutilia quædam maledicta coeperunt deferre ad aures Epiſcopi. Qui quidem
 hoc diu faciendes, perſuadent Epiſcopo, vt eum deponat ab adminiſtratione: adeò vt
 ipſe deceterò nihil faceret in Epiſcopatu, aut alicui imperaret, ſed quietè degeret do-
 mi ſuæ. Alium autem eius loco præficiat rebus adminiſtrandis. Cùm itaque fraudulen-
 tus, & qui aliquas ſemper ſtruit machinationes, & humani generis eſt ſemper æmulus
 & aduerſarius, diabolus vidiffet virum moderatè & quietè degentem, & ei valdè inui-
 diſſet,

4. FEBRUAR.

Theophili
præclara
laus.Eligitur in
episcopum.Multa tanti
viri humi-
litas.Deponitur
ab œcono-
mi officio.

diffet, eius cor subit, & ei suggerit cogitationes, & amulationem ob id ministerium administrationis, aded vt ipse deceret accederet & versaretur cum veneficis.

Erat autem quidam homo in illa ciuitate magus Hebraus, valde sermone celebratus, qui erat diaboli administer, & multos perdidit. Noctū ergo vadit ad hunc veneficum is, qui motus fuerat ab officio Oeconomus, & pulsat eius ostium. Ille autem cum audisset, egreditur volens videre quis pulsasset: & cum virum vidisset, timore affectus fuit & obstupefactus: & admirans (eum enim prius cognoscebat) accersit in aedes suas, & dicit ei: *Quanam est causa domine mi, propter quam accessisti ad me, qui sum vilis & indignus? Qui verò fuerat Oeconomus Theophilus, statim & protinus se abijcit ad pedes magi, eum rogans & singulatim exponens ea, quæ sibi acciderant, & dicens: Si quid potes, me adiuua, & nē me despicias, qui sum in multa afflictione. Episcopus meus me probro affectu in ciuitate, & hæc mihi fecit: & pollicitus est se ei daturum mercedem, quæ sufficeret. Solum, inquit, fer mihi opem, & nē me despexeris. Dixit verò ei ille apostata & magus Hebraus: Domine mi, de hac re omnem curam deponere, sed abiectus in domum tuam, & nocte sequenti hac hora veni ad me, & abducam te ad patrum meum, qui tibi omnino opem feret.*

Petit opem
à mago.

Nota quid
dicat de si-
gno crucis,
satanæ ma-
cipium.

O miserum,
pedes dia-
boli oscu-
lantem.

Negat Chri-
stum & ma-
trem eius.

Restituitur
pristinæ ad-
ministrati-
oni.

Miser autem & abiectus Theophilus, qui fuerat Oeconomus, cum audiisset verba magi, & valde esset lætatus, ita fecit. Et cum sequenti nocte venisset, vt conuenerat, ad Iudæum circa mediam noctem, accepit eum magus in hippodromum ciuitatis, & dicit ei: Si quod videris prodigium, aut sonum audieris, nihil timeas: neque facias signum crucis. Crux enim nihil opis affert hominibus, sed est potius ludibrium & fraus Christianorum. Cumq; miser ille assensus esset, se hæc esse facturum, repente ei ostendit quasdam visiones, nempe viros plurimos lanis indutos, cum multitudine lampadum & satellitum, voces emittentes & laudibus prosequentes, & in medio corū sedentem principem tenebrarum. Dico autem diabolum & suos. Tunc miserrimus Iudæus manu tenens Theophilum, ducit eum ad perniciosissimum illum cœtum, & ad eum qui in ipso præsidebat, & dicit diabolus ad Iudæum: Hunc hominem cur huc ad nos deduxisti? Respondit Deo inuisus Iudæus, & dicit: Duxi ipsum domine mi ad te, vt qui iniuria afficiatur ab Episcopo, & petit à te auxilium. Dicit ei ille princeps: Quodnam possum ei dare auxilium, qui seruiat Deo suo? Sin autem vult re vera meus esse seruus, & in meorum referri numerum, ego ei opem feram, vt plus quam antè possit facere, & omnibus imperare: quin etiam plus, quam ipse Episcopus. His sic dictis, dicit Iudæus Theophilo, prius Oeconomus: Audiisti quid dixit princeps? Dicit ei Theophilus: Audiui, & faciam, si quid me iubet. Statimque cepit procidere & deosculari pedes illius principis. Tunc dicit diabolus proditori: Neget Theophilus quondam Oeconomus, filium qui dicitur Mariæ, & illam ipsam, (eos enim valde abominor) & ipsorum negationem & renunciationem mihi scriptis mander: & quæcunque vult, à me impetrabit: solummodo eos neget. Theophilus autem cum hæc audiisset, dixit ei: Faciam omnia, quæ mihi iubes: dummodo consequar quod desidero.

Simulatq; hoc audiisset dolosus hostis humani generis diabolus, Theophili quondam Oeconomus barbam iucundè demulcet, & cepit eum os ori admouens deosculari, & dicit ei: Salue deceretò germane mi amice & fidelissime. Tunc protinus eum ingressus est satanas, & pactus cum diabolo, negauit Christum & sanctissimam Deiparentem: & cum scriptis in charta mandasset suam negationem, cera obsignauit, & tradidit principi. & cum se inuicem essent amplexi, ambo recesserunt à principe, Theophilus quondam Oeconomus, & proditor ex hippodromo, magna affecti læticia propter suum interitum. Sequenti autem diē, à diuina, vt arbitror, prouidentia motus Episcopus, ductus fuit pœnitentia: & cum id significasset Theophilo quondam Oeconomus, duxit eum ad Episcopatum cum omni honore & studio: & eo deposito, quem ipse fecerat Oeconomum, in præsentia cleri & omnium ciuium, dat ei omnem authoritatem & administrationem sanctissimæ ecclesiæ, & earum, quæ sunt sub ea, possessionum: quin etiam ciuitatis tam in forenses quam in possessores, duplicato ei honore, coram omnibus se excusante sanctissimo Episcopo, & dicente Theophilo: Ignosce mihi frater, quoniam peccaui tibi, vt qui tuam deposuerim sanctitatem & sufficientiam: præfecerim verò hunc ineptum & inidoneum.

Cum primum autem hoc dixisset, & ostendisset se esse motum pœnitentia, dicens: Ignosce

Ignosce mihi propter Dominum, si quid in te feci, & omnia sic processissent, cœpit ipse Oeconomus administrare, sicut prius, & supra omnes extolli. Quamobrē omnes ei obediebant cum timore & tremore, & ei ministrabant. Quinetiam ipse Episcopus eum aliquandū suspiciebat atque reuerebatur. Inutilis autem & miser iudæus & magus, assiduē occultē veniens ad Oeconomum Theophilum, dicebat ei: Vidisti domine mi, quemadmodū inuenisti beneficium maximum ex nobis & patrono nostro, & celerrimum auxilium in ijs, quæ ab eo petiui? Oeconomus verò Theophilus dicebat ei: Certè inueni, & quod mihi succurreritis, magnas ago gratias. Omnium autem formator & creator noster Deus, qui non vult mortem nostram peccatorum: sed conuersionem & poenitentiam nostram quærit semper, honestæ & diuinæ eius vitæ prioris recordatus, quando ministravit sanctissimæ suæ ecclesiæ, quo tempore viduis & orphanis & pauperibus abundè & benignè subministrauit, non eum despexit, sed ei dedit poenitentiam, diuinam conuersionem: & cū ad se redijisset ex tanta elatione & negatione, & respuisset, cœpit suam demittere cogitationem, affligiq; & cruciari ob ea, quæ malè fecerat: & deceterò vacabat ieiunijs, precibus & lachrymis: & assiduē benignum & clementem Deum rogabat, vt ei condonaretur iniquitas & peccatum propter ea, quæ malè fecerat.

Hæc autem apud se dicebat quotidie: Hei mihi misero, hei mihi infelici. Quod ibo ego afflictus, vt salutem consequar? Quod ibo infelix, vt mihi detur misericordia? Quod ibo miser ego & peccator, qui negaui Christum meum & laudatissimam eius matrem in scriptis, & me feci fatanæ seruum per literis mandatarum confessionem? Quis homo poterit eam auellere à manibus pestiferi illius hostis, & mihi opem ferre? Quid mihi fuit necesse cognoscere scelestum illum & execrandum Hebraum, & tradi igni æterno? fuerat enim ille quoquē Hebraus paulò antè punitus à principe & lege propter magica. Sic enim honorantur, qui Deum relinquunt, & accurrunt ad diabolum. Quenam est autem ea, quæ mihi fuit ad tempus, vtilitas? Quanam verò superbia & tumor huius vani mundi? Hei mihi, miser perij. Hei mihi, erraui. Hei mihi, peridi lucem æternam, & dego in tenebris. Pulchrè degebam, postquam depositus fui ab Oeconomia. Cur volui propter temporalem & vanam existimationem & inanem hominum gloriam, humilem meam animam perdere in gehenna? Nam & si homines mente mea latui, Deum latere non potui. Ego sum mali author: ego sum cadis meæ dominus: ego sum insidiator miseræ meæ animæ. Hei mihi, quid passus sum? Hei mihi, nescio quomodo inductus sum. Hei mihi, quid faciam? Hei mihi, ad quos ibo? Hei mihi, quid respondebo Deo in die iudicij, quando erunt omnia nuda & aperta, quando iusti coronabuntur, ego autem miser condemnabor? Quomodo tunc sistar ante tribunal regium? Quem rogabo? Quem aduocabo in illa afflictione? aut quos implorabo in illa necessitate, quando sunt omnes de suis solliciti, & non de alienis? Quis tunc me miserabitur? Re vera nullus. Hei mihi miseræ & abiectæ animæ. Quomodo abducta fuisti in captiuitatem? Quomodo fuisti fauciata? Quomodo lapsa es? Quo casu concidisti? Quo nam fuisti obruta naufragio? Ad quem portum deceterò confugies, aut ad quodnam te cõferes refugium? Hei mihi, anima: hei mihi, quid tibi accidit?

Cum his & adhuc pluribus apud se cum sua depugnaret anima, rursus qui solus est misericors, qui solus benignus, qui solus clemens pater, qui nunquam vult suum perire figmentum, dat ei bonam cogitationem & bonam mentem, & dixit apud se: Noui omninò, me Dei filium, qui natus est ex sancta Dei parente & semper virgine Maria, Dominum nostrum Iesum Christum negasse & ipsam, per malè perdendum proditorum. Nunc autem vado ad eius matrem sanctissimam Dei parentem, & ad eam accedo ex tota anima mea, & ex toto corde meo, & assiduē fundam preces, & ieiunabo in venerando eius templo, donec per eam inuenero misericordiam in futuro eius iudicio. Rursus verò dicebat: Quibusnam labris bonitatem eius placabo, nescio. Scio enim me transgressum esse, & eos negasse. Quodnam autem principium inueniam confessionis? Quonam verò corde, aut qua cõsentientia fretus, impiam conabor mouere linguam & labra plena sordibus? Primùm etenim, de quibusnam peccatis audebo petere remissionem? Hoc non poterò facere. Ignis enim de celo statim ad me descendet, & comburet me miserum. Attamen anima mea respice ab ea, quæ te tenet, vertigine, & accede ad matrem Christi, & pudore non afficeris.

Vides, quomodo vera agitur poenitentia? Vacabat, inquit, ieiunijs, precibus & lachrymis.

Confert se ad beatissimam Dei matrem.

Cumq;

Eccè preces
ieiunia &
vigilias.

Nora quæ
hic dicuntur
verissimi-
mè de ma-
tre Dei.

Cumq; hæc apud se considerasset, & hæc omnia in corde suo ardentè tenuisset, & protinùs deleuisset omnes laboriosas huius vitæ tentationes, cum feruenti corde & magna animi alacritate, accessit ad venerandum & celebrandum templum sanctæ Dei parentis & semper virginis Mariæ, ei offerens preces & supplicationes, ieiunans noctes & dies, & sine intermissione vigilans & orans, vt ipse exciperetur, reuertens à decepti-
one sceleratissimi draconis, & à tentatione illa & nefaria, quam fecit, eorum negatione. Quod cum fecisset dictus Oeconomus, quadraginta dies & quadraginta noctes orans & supplicans, vt eius protectionem susciperet & defensionem, post completos quadraginta dies, in medio noctis, ita vt oculis videretur, ei tanquam in visione apparet totius mundi salus & refugium generis hominum, quæ est verè & propriè mater Seruatoris nostri Iesu Christi, dicens ei: O homo, cur tam impudenter temereque & præfractè pergis mihi molestiam exhibere, & rogare vt tibi opem feram, homini, qui negasti filium meum & me? Quomodo autem potero rogare, vt ipse tibi condonet ea, quæ malè fecisti? Quibusnam oculis adspiciam ad figuram filij mei, quem tu negasti, & audebo eum pro te rogare? Sed nec ego sustinere possum videre filium meum & Deum ignominia affici. Pone ergò, ô homo, me vestris in me peccatis & delictis facilè ignoscere, propterea quòd ego, quæ eum peperit, ita diligam genus Christianorum, & maximè eos, qui recta mente & fide ad me accedunt, & manè vigilant in meo templo: eis enim pateo, & eis occurro, & eos meis vlnis amplector, & preces eorum exaudio. Quæ autem filium meum ad iram prouocant, & quæ in eum geruntur impiè, de ijs vos exaudire, est magnorum certaminum & laborum ad eius placandum bonitatem, etiam si sit valdè clemens & benignus.

Oeconomus verò Theophilus respondens, dixit ei: Certè Domina mea benedicta & defensio generis humani: Certè portus & protectio eorum, qui ad te confugiunt: scio, ô Domina mea Deiparens, quòd te valdè offenderim, & ex te natum Deum nostrum: nec sum dignus consequi misericordiam. Sed habeo multa exempla eorum, qui ante me offenderunt filium tuum & Deum nostrum, quibus data est venia suorum in eum peccatorum, propter pœnitentiam & confessionem. Si enim non esset pœnitentia, Domina mea Deiparens, quomodo Niniuitas seruasset filius tuus? Si non esset pœnitentia, quomodo Raab seruasset meretricem? Si non esset pœnitentia, quomodo Dauid filius Iesse, post donum prophetiæ, post regnum, post Domini testimonium, in adulterij & cædis lapsus barathrum, non solùm est affectus remissionem tantorum peccatorum, sed etiam rursus prophetauit? Si non esset pœnitentia, quomodo beatus Petrus princeps Apostolorum, primus discipulus, columna Ecclesiæ, qui à Deo accepit clauis regni cælorum, cum Dominum non semel nec bis, sed ter negasset, post hæc autem acerbè flèssset, non solùm est affectus tanti lapsus remissionem, sed etiam maiori honore est dignatus, vt qui factus sit pastor Domini Christi ouium ratione participum? Si non esset pœnitentia, quomodo publicanum, qui omnia rapuerat, fecisset Euangelistam? Si non esset pœnitentia, quomodo beatus Paulus ex persecutore factus esset vas electionis? Si non esset pœnitentia, quomodo excepisset Zachæum, qui ipse quoque erat publicanorum princeps & sycophanta? Si non esset pœnitentia, quomodo eum, qui se iniquè gesserat apud Corinthios, permisit Apostolus vt assumeretur, dicens: Assumite eum, nè nos circunueniat satanas? Si non esset pœnitentia, quomodo qui tot & tanta mala fecit in hac vita Cyprianus, qui etiam prægnantes secabat mulieres, & diabolum totum erat indutus, à veneranda & honesta Iustina confirmatus, & mirandum in modum accedens ad pœnitentiam, non solùm accepit remissionem tam multorum & tantorum malorum: sed etiam dignatus fuit sorte martyrum, & à Christo redimitus corona incorruptionis? Quamobrem ego quoque miser & peccator, fretus tot & talibus exemplis, accedo rogans tuâ ditissimam defensionem, & omni ex parte bonam misericordiam, vt manum mihi porrigat, & detur mihi venia à filio tuo & Deo nostro malorum, quæ admisi.

Matris Dei
eximia præ-
conia.

Hæc cum ipse respondisset, dicit ei sancta venerandaque & omnibus laudibus celebranda Dei parens, quæ est sola casta & pura, quæ est sola sancta anima & corpore, quæ sola habet fiduciam ad eum, qui est natus ex ipsa: quæ est solatiu eorum, qui affliguntur: quæ est vltio eorum, qui vexantur: quæ est amicus eorum, qui sunt nudi: quæ est baculus senectutis, quæ est firma defensio eorum, qui manè ad eam vigilant: quæ semper
suis

DE S. THEOPHILI POENITENTIA.

Suis vlnis fouet Christianos. Confitere, o homo, me genuisse filium, quem tu negasti: eum esse Christum filium Dei viui, qui venit iudicatum viuos & mortuos. Ego autem rogabo eum, & is te suscipiet poenitentem. Dicit ei Oeconomus Theophilus: Et quomodo audebo, Domina mea benedicta, ego qui sum indignus & miser, aperire labra, cum os habeam sordidum & luto inquinatum, quod negauit filium tuum & Deum nostrum, & vana huius vitæ spe sum deceptus? Non hoc verò solùm, sed id etiam, quod habui animæ propugnaculum, venerandam, inquam, crucem & diuinum baptisma, quod accepi, pollui per scriptis mandatam & acerbam negationem. Dicit ei intemera- ta & sancta Dei parens: Tu solùm accede, & eum confitere: & nè sit id tibi cura: est enim benignus & clemens, & accipit lachrymas poenitentia eorum, qui sincère & pu- rē ad eum accedunt.

Crux venēs- rāda animę propugna- culum.

Tunc ille verē beatus & diuinus vir Theophilus, cum pudore & quę ei conueniebat humilitate, tristitiaq; & eiulatu, confessus est & dixit: Credo & adoro & glorifico vnum sanctæ Trinitatis, Dominum nostrum Iesum Christum, filium Dei viui, qui ante secula ex patre genitus fuit ineffabiliter: in vltimis autem diebus descendit Deus verbum è cælis, & incarnatus est è spiritu sancto, & ex sancta virgine Maria, & processit ad salu- tem humani generis: eum esse perfectum Deum & perfectum hominem, qui propter nos peccatores suscepit passionem & sputa, & in viuifico ligno crucis manus extendit: Qui est pastor bonus qui posuit animam suam pro ouibus, fuitq; sepultus & resurrexit, & ascendit in cælos cum carne, quæ ex te casta fuit assumpta: & veniet cum gloria iudicatum viuos & mortuos, redditum vnicuique secundum sua opera. Hæc confiteor corde & animo & ore: coloq; & adoro & amplector: & cum hac intensa & quæ ex tota fit anima confessione, rogo sanctissima Domina, offer me Christo, qui natus est ex te sancta & mundo desiderata Dei parente: & nè abomineris me infelicem, neque despicias preces mei peccatoris, qui fuit correptus à maligno inimico: sed me libera ab iniquitatibus & afflictionibus, quæ me premunt, vt cum omnibus ego quoquē emit- tam hymnos ad agendas gratias Deo nostro, qui ex te sancta & beata natus est.

Iohan. 10.

Rom. 2.

Cum autem quandam satisfactionem ab eo accepisset sanctissima Dei parens, quæ est refugium eorum, qui affliguntur, quæ est spes & defensio generis Christianorum, quæ semper intercedit pro peccatoribus, dicit ei: Ecce ego propter baptisma, quod accepisti propter filium meum & Deum Iesum Christum, & propter magnam meam & ineffabilem beneuolentiam, quam habeo in vos Christianos, tibi credens, accedam & rogabo ipsum pro te, vt te suscipiat. Quæ cum inter eos conuenissent, & dies esset exor- tus, quæ ei apparuerat, purpuram gestans sancta, ab eo euauit. Post eum verò diem magis sincère rogans Oeconomus, & faciem suam verberans super terram, permane- bat ieiunus in maximè venerabili templo sanctæ & laudibus celebrandæ Dei parentis, & neque requiescens, neq; à solo surgens, sed etiam lachrymis locum rigans, non cessa- bat intueri ad venerandam & sanctam figuram gloriosissimæ Dominæ nostræ Dei pa- rentis & semper virginis Mariæ, spem expectans eius salutis. Vnde etiam rursus noctū, quæ sola vera est & propriè Deiparens, defensio nostra, recreatio eorum, qui ad ipsam confugiunt: quæ est sola nubes lucem ferens, quæ educata fuit in sanctis sanctorum, ei apparet hilari vultu & lætis oculis, ei dicens miti voce: Homo Dei, sufficit tibi poeni- tentia, quam ostendisti apud Seruatorem omnium & opificem seculorum. Suscepit enim Dominus Deus lachrymas tuas & preces propter me, si tu conseruaueris in cor- de tuo rectam fidem in Christum filium vsque ad diem mortis tuæ. Ille autem dicit ei: Certè Domina mea benedicta, conseruabo: nec faciam irrita ea, quæ tu mihi dixisti. Te enim habeo post Deum protectionem & defensionem, & ad tuum intuens auxili- um & gubernationem, non faciam irrita ea, quæ tibi sum pollicitus. Scio enim, scio o benedicta, non esse aliam hominum defensionem, nisi te solam o Deiparens. Quis enim, o Domina mea, sperauit in te, & pudore est affectus? Aut quis hominum fideliter omnipotentem tuam rogauit opem, & fuit vnquam derelictus? Reuerà nullus vnquā. Quamobrem ego quoquē peccator & nequam, rogo tuum perennem fontem, ex quo fluunt ad animas nostras curationes, præbe mihi viscera miserationum, qui aberravi & cecidi in pelagus luti: & iube me solùm accipere hanc malam & perniciosam negatio- nis chartam obsignatam à diabolo, qui me sefellit: quoniam hoc est solùm, quod misc- ram meam tabefacit animam.

En quantā operis fati- factio.

En vsum imaginum.

Post Deum defensio & protectio nostra est sancta Dei genitrix.

Rursus

Charta ab-
iurationis
reddita
Theophilo.

Rursus ergo multum flens & lamentans hic vir semper memorandus, & rogans totius mundi spem & salutem animarum nostrarum de hac re statim & de charta. Ea vero, quæ est semper paratum auxilium eorum, qui affliguntur, post alios tres dies, tanquam in visione defert ei chartam, habentem etiam bullam cere, seu perniciosam defectionis confessionem. Et cum surrexisset è somno sepe memoratus Theophilus Oeconomi, inuenit chartam bullatam supra pectus. Lætitiaque affectus & timore correptus, omnino tremuit, & dissolutæ sunt compages eius membrorum. Sequenti autem die, cum esset dies Dominicus, vadens in sanctam & vniuersam ecclesiam, post lectionem sancti Euangelij, se repente proiecit ad pedes sanctissimi eius Episcopi: & cum singularitè ei narrasset omnia, quæ ab ipso facta fuerant, & ei chartam in manus tradidisset obfignatam, admirantibus omnibus clericis, laicis & pueris, petijt vt sceleratissima charta legeretur in ambone. Quod cum factum esset, cognouit vniuersus populus quæ ei acciderant, & quemadmodum prædicta charta fuisset ei allata, adeo vt sanctissimus Episcopus clamaret & diceret:

Venite omnes fideles, glorificemus benignum & verum Deum nostrum. Venite o pij & Dei amantes, videte miracula, quæ sunt contra opinionem. Venite o Christi amantes, agnoscite eum, qui non vult mortem nostrorum peccatorum, sed expectat conuersionem & æternam vitam. Venite, videte o pij & religiosi, quam multa possit gemitus animæ & cordis contritio, & lachrymarum ablutio. Quis non miretur, o fratres mei & patres, magnam & ineffabilem patientiam benigni & misericordis Dei? Quis non stupeat, o Dei & Christi amantes, magnas & immensas diuitias, Dei que indulgentiam & charitatem in nos peccatores? Pater, cum quadraginta dies ieiunasset Moses legislator, accepit à Deo impressas tabulas. Hic quoque frater noster Theophilus, cum quadraginta dies mansisset in venerando templo laudibus celebrandæ Deiparentis, chartam, quam nuper cum defecisset perdidit, eam per ipsam recuperauit, motam ad intercedendum apud verum nostrum Deum. Canamus ergo nos quoque, o dilecti, cum ipso intensè hymnum eius, qui tam misericorditer exaudivit poenitentiam illius, qui ad ipsum accessit per intercessionem intemeratæ Dei parentis: quæ est hominibus pons ad Deum, spes eorum qui spem abiecerunt, refugium eorum qui sunt vexati: quæ humanæ naturæ sustulit maledictum: vera porta, quam peccatores pulsamus, & sæpè aperitur, & offert nostras preces Deo nostro, qui ex ipsa natus est, & accipit peccatorum nostrorum remissionem. Et quid amplius dicam, aut quid loquar, aut quem hymnum recitabo ad eam glorificandam & eum, qui ex ipsa natus est? Sunt reuera admirabilia opera tua Domine, & non sufficet lingua ad laudem tuorum admirabilium. Reuera quam magnificata sunt opera tua Domine: Omnia in intelligentia fecisti & sapientia. Reuera rationi consentaneum est dicere dictum illud Euangelicum: Afferte primam vestem, & eum induite, & date anulum in manu eius & calceos in pedibus: & adferentes vitulum saginatum, eum sacrificate: & comedentes lætemur, quod hic frater erat mortuus, & reuixit: periërat, & est inuentus.

Exod. 24. 31.

Vide sanctissimæ virginis laudes & poenitentiam.

Psal. 103.

Luc. 15.

Missa sacrificium.

Feliciter mi grat ad Dominum.

Tunc cum manum suam extendisset Episcopus, fecit è solo surgere in primis pium virum Theophilum. Et cum ipse surrexisset, rogauit Episcopum, vt igne exureret nefariam & sceleratam chartam, quod etiam factum est Dei gratia. Cum autem vidisset populus combustam nefariam & adulterinam chartam, seu iniquam defectionis confessionem Oeconomi Theophili, coeperunt cum multis lachrymis multas horas clamare, Domine miserere, vt nos hac possimus satis laudare, & glorificare benignum Deum. Sanctissimus Episcopus cum manu populo indixisset silentium, & eis dixisset, Pax omnibus, coepit peragere consuetam eucharistiam sanctæ oblationis: & postquam perfecta fuissent dona diuina, eum impertijt intemeratis & viuificis Christi sacramentis: statimque resplenduit facies eius sicut sol: & cum vidissent omnes eius figuræ repentinam mutationem, benignum Deum magis glorificârunt, qui facit mirabilia ijs, qui ad ipsum confugiunt.

Statim ergo accurrens ad venerandum templum gloriosæ Deiparentis, cum parum in eo requiescisset, & corpore infirmus euasisset in ipso loco, in quo beatam viderat visionem, ubi etiam fuit sepultus, cum se inclinasset tanquam ei loco affixus, tribus post diebus, salutatis omnibus fratribus, qui aderant, tradidit beatam animam in manus eius, qui natus est ex semper virgine & intemerata matre Domini nostri, cum de rebus omni-

DE S. REMBERTO ARCHIEPISCOPO BREMEN.

853

omnibus suis pulchrè & diuinè disposuisset: glorificans & confitens in omnibus patrem & filium & spiritum sanctum, & misericordem laudibusq; omnibus celebrandam Dei. parentem & matrem Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

Ego autem Eutychianus humilis & peccator, qui fui natus in ædibus huius beatissimi Theophili, & deinde Clericus huius catholicæ ecclesiæ, cum secutus meum dominum ei in seruijssem in afflictione, quæ vidi oculis meis & auribus audiui à beata eius lingua, securè & certò scripsi, quæ ei contigerant, & exposui fidelibus amicis & pijs viris: Ad gloriam Dei omnipotentis & Domini nostri Iesu Christi, qui glorificatur in sanctis suis.

VITA S. REMBERTI, SECUNDI ARCHIEPISCOPI BREMENSIS, EX MANUSCRIPTO CODICE

descripta, sed stylo mutato per F. Laurentium Surium: nec dubium, quin grauis & S. Remberto contemporaneus huius vitæ scriptor fuerit, tametsi eius nomen nescitur.

VM Ludouicus Pius Imperio potiretur, vt erga Deum, suæ sublimitatis & dignitatis authorem, se gratum declararet, in eam curam deuotus incubuit, vt ecclesiæ Dei, in ditionibus eius constitutæ, congruis incrementis proficerent, itemq; seruatorum & ancillarum Christi status sua capesseret honoris augmenta. His eius assiduis meditationibus, Deo inspirante, accessit etiam recordatio rerum, à patre eius Carolo Magno gestarum, quemadmodum ille Saxonum gentem, ad id vltq; temporis incredulam, ad fidem Christi conuertisset: constitutis etiam per illam prouinciam episcopis, qui sufficerent, eorumq; sedibus prudenter distributis, ad extremam plagam versus Aquilonem locum sibi reservasset, vbi Archiepiscopi sedes constitueretur, vnde prædicatio verbi Dei in finitimos populos propagaretur, putà Suedos, Noruegos, Sclauos, Islandos, Gronlandos, aliasque omnes ad Boream & Solis ortum sitas gentes, quæ adhuc stultissimis ethnicismi erroribus implicatæ tenebantur. Verùm in hunc finem constituta & exadificata ecclesia Hamburgensî in Sclauorum confinio, extremis videlicet Saxonum locis apud Nordalbingos, eadem ecclesia iussu Caroli Imperatoris presbyteris gubernanda est tradita, donèc opportuno tempore, attributis priùs illi loco fidelibus episcopo prouentibus, archiepiscopum illic curaret ordinari. At priùs illo ex hac luce substracto, quàm huius voti sui compos fieret, pijsimus filius eius Ludouicus cum suis hanc eius voluntatem pertractans, Anseharium summæ sanctitatis virum, vt pater Carolus decreuerat, priuilegij archiepiscopalis & ordine & nomine sublimandum, & illi nouellæ ecclesiæ, rudibusq; in fide populis redorem præficiendum, & gètibus, vt dictum est, à fide alienis verbi diuini præconem curauit ordinandum. Cuius quidem Anseharij qualis à puero in Dei timore cõuersatio, vel cum ætatis processu quæ virtutum incrementa, cuiusmodi etiam signis pontificatus & prædicatio eius præmonstrata, tum quoquè vt sedis Apostolicæ approbatione & priuilegij omne eius ministerium communitum, deniquè quo studio & profectu in lucrandis Deo animabus versatus sit, quas vel in fide confirmare, vel de gentilitate ad Christianismum quotidie traducere nitebatur: si quis exactius nôsse volet, legat libellum de vita eius, eoq; perlecto, quantæ fuerit sanctitatis, ipse secum expendat. Nos in præsens de sanctitatis eius imitatore, tum quoquè dignitatis successore Remberto scripturi, vt primum ad illius notitiam peruenerit, ac deinde ab illo adscitus sit, explicare aggredimur.

4. FEBRUAR. vel 11. Iunij.

Ludouici Pij studium erga ecclesiâs augèdas.

Ecclesia Hamburgensis.

Anseharis us, i. Hamburgensis archiepiscopus.

Cum Hamburgensis ecclesiæ, recens, vt diximus, institutæ termini angusti essent, officioque tam amplo, eius antistiti demandato, sumptus indè collecti non sufficerent, ipsiq; redditu prouentus frequenti hostium irruptione diriperentur: nè hac occasione vir Dei à prædicationis officio, quod in eius gestis legatio ad gentes vocari solet,

Cccc

retar-